

ת"פ 59465/08/20 - מדינת ישראל נגד ריאד עוודאללה

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 59465-08-20 מדינת ישראל נ' עוודאללה

לפני בעניין:	כבוד השופט איתן כהן המאשימה נגד הנאשם
מדינת ישראל	
ריאד עוודאללה	

גזר דין

כללי

1. הנאשם הורשע על פי הודאתו **בריבוי נישואין**, עבירה לפי סעיף 176 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**").

2. ביום 26.09.2021 דחיתי את בקשת ההגנה לביטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק.

כפועל יוצא מכך הרשעתי את הנאשם על סמך תשובתו לאישום שבה הודה בעובדות.

כתב האישום

3. על פי העובדות שבהן הורשע, הנאשם הוא תושב ישראל. בשנת 1995 או בסמוך לכך נשא הנאשם לאישה את אכרם ילדית 1973. בני הזוג התגוררו בבית חנינא, ובמרוצת השנים נולדו להם 7 ילדים. כעבור 23 שנה, ביום 04.07.2018 נשא הנאשם אישה שנייה, סונדוס חטיב ילדית 1984, שעמה הוא חי בביתם בביטוניא באזור רמאללה. ביום 10.10.2018 אושרו נישואיו השניים של הנאשם בבית הדין השרעי בירושלים. בעקבות נישואיו השניים, פרץ סכסוך קשה בין הנאשם לאכראם ולילדיו הבוגרים, לרבות ניסיון התאבדות של אכראם ביום 12.06.2019.

כתב האישום מייחס לנאשם שבמעשיו נשא אישה אחרת בעודו נשוי.

תסקיר שירות המבחן

4. תסקיר שירות המבחן הוגש ביום 15.11.2022. כדי לשמור על צנעת הפרט של הנאשם אפרט את עיקרי

הדברים בלבד.

התסקיר סוקר את הרקע האישי, המשפחתי, התעסוקתי של הנאשם. הנאשם בן 54, עובד כנהג מונית. לנאשם 7 ילדים מנישואיו הראשונים והוא מתגורר כיום עם אשתו השנייה שממנה לא נולדו לו ילדים נוספים. הנאשם בעל תעודת בגרות מלאה, ושומר לאורך השנים על יציבות תעסוקתית וקביעות.

בשיחה שערך שירות המבחן עם אשתו הראשונה של הנאשם סיפרה האישה שבמהלך שנות נישואיהם שררו ביניהם יחסים זוגיים ומשפחתיים תקינים, ועל כן הופתעה מאוד מהחלטתו של הנאשם לשאת אישה אחרת. לדבריה מעשה זה פגע בה ובילדיהם בצורה קשה מאוד.

מנגד, תיאר הנאשם את מערכת היחסים הזוגית בינו לאשתו הראשונה כמתוחה, טעונה וקשה. על רקע זאת הסביר את החלטתו לשאת אישה שנייה. הנאשם טען שלא היה ער בצורה מספקת לאיסור החוקי ולחומרת העבירה והשלכותיה. עוד מסר שכיום הוא מבין את חומרת המעשה והביע צער וחרטה על פגיעתו באשתו ובילדיו.

הנאשם נעדר הרשעות קודמות.

כגורמי סיכון לעבריינות חוזרת, צוינו: קווי אישיות נרקיסטיים שבאים לידי ביטוי בריכוז עצמי תוך קושי בראיית האחר; קושי בהתמודדות במצבים מסוימים שנחווים כמתסכלים ונטייה להגיב בצורה אימפולסיבית ללא יכולת הפעלת שיקול דעת הולם וחשיבה על ההשלכות האפשריות של המעשים.

כגורמי סיכוי לשיקום, צוינו: רמת אינטליגנציה תקינה ויכולת ביטוי מילולית תואמת; מערכת ערכים נורמטיבית, רצון, שאיפות, יכולות, וכוחות לניהול אורח חיים תקין בפרט בפן התעסוקתי; סיפוק צרכי הפרנסה של המשפחה; היעדר קיומם של ערכים ודפוסי התנהגות אלימים מגובשים וקבועים.

נוסף על כך, התרשם שירות המבחן שהתגובות הקשות מצד אשתו הראשונה של הנאשם ומצד ילדיו, וכן ניהול ההליך המשפטי עד כה, המחישו עבור הנאשם את חומרת המעשה שעשה וחידדו עבורו את גבולות האסור והמותר.

לאור האמור בתסקיר, **המליץ שירות המבחן להימנע מגזירת מאסר בפועל** ואם בכל זאת יוטל מאסר שכזה, ההמלצה היא שיהיה קצר ככל הניתן ובמסגרת עבודות שירות, והכול בשילוב עם עונשים מרתיעים וצופי פני עתיד בדמות מאסר על תנאי והתחייבות.

טיעוני הצדדים וראיות לעונש

5. באת-כוח המאשימה, גב' מיכל לביא, עתרה להשית על הנאשם 7 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, קנס והתחייבות. אשר למתחם העונש ההולם, טענה שזה נע בין 6 ל-18 חודשי מאסר בפועל ממש ולא בעבודות שירות. לתמיכה בטיעוניה הפנתה לפסק דין מנחה - עפ"ג (ב"ש) 26408-04-19 **מדינת ישראל נגד אבו סקיק** (19.09.2019) (להלן: "**עניין אבו סקיק**"). בטיעוניה הדגישה את הערכים המוגנים שבעבירה ובהם הגנה על כבוד האדם ועל כבוד האשה. עוד טענה שיש להתחשב גם בשיקול הרתעת הרבים לאור היקף התופעה וחומרתה.

6. כראיות לעונש מטעם ההגנה הוגשו מסמכים רפואיים הנוגעים למצבו של הנאשם, וכן מסמך רפואי אודות מצבו של אביו.

7. בא-כוח הנאשם, עו"ד מוחמד חלאילה, ביקש להסתפק בענישה צופה פני עתיד ולהטיל על הנאשם מאסר על תנאי בלבד. ב"כ הנאשם טען שהחוק מתיישב עם ההלכה היהודית אך לא עם ההלכה המוסלמית. בטיעונו הסביר שהנאשם בחר שלא להתגרש מאשתו הראשונה כדי להגן עליה וכדי שלא לפגוע בה. לדבריו הפגיעה באשה גרושה היא קשה שכן על פי ההלכה המוסלמית הגרוש אינו חייב לזון אותה ולא כך נהג הנאשם אשר המשיך לפרנס את אשתו במשך שנים ומפרנס אותה גם כיום. עוד הוסיף שפתרון זה הועדף על דעת שני בני הזוג, וכי הדבר מקובל מבחינה חברתית ומותר מבחינה דתית. אשר למצבו הרפואי של הנאשם, טען שמצבו בכי רע מאז שנפגע בתאונה לפני כשנה. ב"כ הנאשם הפנה להמלצת שירות המבחן וטען שהטלת מאסר ממש תפגע בנאשם ובבני משפחתו. אשר למדיניות הפסיקה הפנה לפסקי דין שבהם נגזרו של"צ, מאסר על תנאי ועבודות שירות. אשר לעניין אבו סקיק טען שפסק הדין אינו מייצג את הפסיקה הנוהגת בארץ והוא ייחודי לאזור הדרום שם מדובר בתופעה רחבה.

דברי הנאשם

8. הנאשם ניצל את זכותו למילה האחרונה. בדבריו לפני סיפר שיש לו חמש בנות מאשתו הראשונה, וכי הוא אזרח נאמן למדינה. עוד אמר שהוא משלם חשבונות ושלא רצה לגרש את אשתו כדי לא לפגוע בה ובבנותיו.

דין והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

9. כידוע, העיקרון המנחה בקביעת העונש הוא **עיקרון ההלימה**, דהיינו, קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, ובין סוג ומידת העונש שיוטל עליו (להלן: "**העיקרון המנחה**").

בית המשפט מצווה לקבוע מתחם עונש הולם למעשה העבירה בהתאם לעיקרון המנחה, תוך התחשבות בערך

החברתי שנפגע ובמידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

10. **הערך החברתי המוגן** שנפגע כתוצאה מהעבירה הוא ערך השמירה על כבודן של נשים ועל מעמדן במשפחה ובחברה.

בעניין אבו סקיק סקר בית המשפט המחוזי בבאר שבע את שורשיה של העבירה, את מדיניות הפסיקה הנוהגת לאורך השנים, את הנחיית היועמ"ש 4.1112 מיום 23.01.2017 שלפיה הונחתה התביעה הכללית להגיש כתבי אישום ולטעון להחמרת הענישה בעבירה (להלן: "**הנחיית היועמ"ש**"), ואת הדוח הבין-משרדי שהוכן בנושא התמודדות עם השלכותיה השליליות של הפולגמיה, דוח שבעקבותיו פורסמה הנחיית היועמ"ש.

בעניין אבו סקיק צוטטו בפסק הדין הדברים הבאים מתוך הנחיית היועמ"ש, דברים הנוגעים להשלכות הקשות של עבירת ריבוי הנישואין על נשים ועל ילדיהן אשר מפאת חשיבותם אביאם כאן כלשונם:

"תופעת ריבוי הנישואין היא תופעה חברתית קשה בעלת השלכות פוגעניות על הנשים ועל ילדיהן בנישואין אלו, ואף מביאה לפגיעה רוחבית במעמד האישה בחברות בהן נישואין אלו נהוגים. לפי מידע מגורמי הרווחה, נשים במשפחות פוליגמיות מצויות, פעמים רבות, במאבק על מעמדן בתוך המשפחה, תוך ניסיון לזכות בהעדפתו של הבעל אותן על פני נשותיה האחרות, וניסיון לקבל נתח גדול ככל האפשר במשאבים הכלכליים המשפחתיים עבורן ועבור ילדיהן הקטינים. במשפחות רבות ניכר פער עצום בין מעמדה של אישה אחת ושל ילדיה לבין מעמד של אישה אחרת וילדיה. לפערי מעמדות אלו השלכה ישירה על התפתחותם התקינה של הקטינים, ועל מצבם הבריאותי והרגשי... לאורח חיים פוליגמי השפעה שלילית על חיי המשפחה, בין היתר מבחינה כלכלית, והוא אף מהווה פלטפורמה לעבירות נוספות. כך למשל, תופעה של אלימות במשפחה רווחת יותר בקרב משפחות פוליגמיות (בין אם מדובר באלימות של הבעלים כלפי נשותיהם, באלימות של הנשים אחת כלפי השנייה או בין ההורים לבין הילדים). כמו כן, התופעה של הזנחת ילדים ופגיעה בהם רווחת גם היא בקרב משפחות פוליגמיות. היבט בעייתי נוסף של תופעת ריבוי הנישואין הוא נישואין שניים או יותר לנשים פלסטינאיות שאין להן מעמד חוקי בישראל או לנשים חסרות מעמד חוקי אחרות. נשים אלו מצויות בישראל ללא כל עורך משפחתי וכפועל יוצא מכך ללא כל יכולת הגנה בסיסית ולפיכך חשופות באופן מובהק לתופעות האמורות וביניהן, לחשש לאלימות... תופעת ריבוי הנישואין אף מהווה אמצעי להשגת רווח כלכלי, לעיתים שלא כדין, בתחומים שונים. ריבוי נישואין מאפשר זכאות להטבות שונות מכוח החוק, הטבות שעלולות ליצור תמריץ משמעותי לקיום אורח חיים פוליגמי, למשל קצבת הבטחת הכנסה ליחידה משפחתית שבה יותר משני בני זוג...".

11. אשר למידת הפגיעה בערך המוגן, מצאתי שבהיעדר נסיבות חריגות ויוצאות דופן זולת פער הגילים שבין הנאשם לאשתו השנייה העומד על כ-16 שנים שיש בו פן המחמיר קמעא את המעשה, מדובר ברף החומרה האופייני לעבירות מסוג זה.

12. אשר למדיניות הענישה הנוהגת, זו נסקרה בהרחבה בעניין אבו סקיק. מרבית פסקי הדין שהובאו שם ניתנו בשנות ה-80, ה-90, ובתחילת שנות האלפיים, דהיינו טרם חקיקת תיקון 113 לחוק העונשין, טרם פרסום הדוח הבין-משרדי, וטרם פורסמה הנחיית היועמ"ש.

בפסקי הדין שנסקרו בעניין אבו סקיק הוטלו על נאשמים שהורשעו בריבוי נישואין עונשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים, כלהלן:

ע"פ 40856/91 **שיבלי נגד מדינת ישראל** (17.10.1991) (להלן: "**פרשת שיבלי**") - 6 חודשי מאסר בפועל; ע"פ 1490/93 **אבו גויעד נגד מדינת ישראל** (25.05.94) - 8 חודשי מאסר בפועל; רע"פ 10833/05 **דבס נגד מדינת ישראל** (23.11.2006) - 9 חודשי מאסר בפועל; ע"פ 1153/06 **זוהיר נגד מדינת ישראל** (20.06.2006) - 6 חודשי מאסר בפועל; רע"פ 9159/07 **אלטורי נגד מדינת ישראל** (20.01.2008) - 5 חודשי מאסר בפועל; ורע"פ 664/11 **מועד נגד מדינת ישראל** (24.04.2011) - 8 חודשי מאסר בפועל.

וראו גם פסקי דין מהעת האחרונה שבהם הוטלו מאסרים בפועל: עפ"ג (ב"ש) 58998-03-21 **אבו לטיף נגד מדינת ישראל** (20.01.2022) - 8 חודשי מאסר בפועל; ת"פ (ב"ש) 32607-05-20 **מדינת ישראל נגד עדיסאן** (19.07.2022) - 7 חודשי מאסר בפועל.

בפרשת שיבלי התייחס בית המשפט העליון למדיניות הענישה הראויה הנוגעת לריבוי נישואין וכך קבע: "**ריצוי העונש בעבודות שירות אינו הולם עבירות אלה, והוא מחטיא את מטרת הענישה**".

בעניין אבו סקיק ניתנה התייחסות למתחם העונש ההולם את וכך נקבע: "**מתוך כל האמור לעיל, ואף לאור מדיניות הענישה כפי שבאה לידי ביטוי במשך עשרות שנים ופורטה לעיל, סברנו, כי המתחם שהוצע על ידי המערערת... הוא המתחם הראוי בנסיבות המקרה שבפנינו, היינו - מאסר בפועל של 7 עד 18 חודשים**". יש להזכיר שבעניין אבו סקיק קיבל בית המשפט את ערעור המדינה על קולת העונש, כך שתחת צו השל"צ שהוטל על הנאשם בבית המשפט קמא השית עליו בית המשפט המחוזי מאסר בפועל בן 7 חודשים.

נוסף על כך עיינתי גם בפסקי דין שהגישו הצדדים, רובם ישנים באופן יחסי וניתנו טרם תיקון 113, טרם פרסום הדוח הבין-משרדי, וטרם פורסמה הנחיית היועמ"ש. בפסקי דין אלה הוטלו עונשי מאסר בעבודות שירות או פחות מכך. וראו: ת"פ (כפ"ס) 24591-10-13 **מדינת ישראל נגד חאג' יחיא** (17.02.2016) - מאסר מותנה, קנס ושל"צ; ת"פ (פ"ת) 31077-05-10 **מדינת ישראל נגד דאוד** (04.09.2011) - 4 חודשי מאסר בעבודות שירות; ת"פ (עכו) 10444-12-09 **מדינת ישראל נגד נסאר** (27.05.2010) - 5 חודשי מאסר בעבודות שירות; ת"פ (י-ם) 2784/05 **מדינת ישראל נגד אחמד** (10.07.2006) - 4 חודשי מאסר בעבודות שירות; ת"פ (י-ם) 1032/00 **מדינת ישראל נגד חמד** (22.04.2004) - 6 חודשי מאסר בעבודות שירות.

13. במסגרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, נתתי דעתי לנסיבות הבאות:

א. **חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה;** כעולה מהודאתו נושא הנאשם באחריות המלאה והבלעדית למעשיו.

ב. **הנזק שנגרם מביצוע העבירה;** הנזק האינהרנטי הכרוך בעבירה הוא פגיעה בכבודן של שתי הנשים, ובפרט באישה הראשונה ובילדיה. על פי תסקיר שירות המבחן כך קרה גם במקרה זה עת נפגעו האישה הראשונה והילדים פגיעה קשה. כיוון שעובדת ניסיון ההתאבדות של האישה הראשונה לא הוכח שכן הנאשם לא הודה בה והמאשימה ויתרה על הוכחתה, התעלמתי מעובדה זו.

ג. **הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה;** הנאשם טען לפני שירות המבחן שנשא את אשתו השנייה על פני הראשונה מתוך דאגה לאשתו הראשונה, ועל כן בחר שלא להתגרש ממנה ולהמשיך לפרנס אותה. לא מצאתי שיש בהסבר זה להקלות מחומרת המעשה שכן אם חפץ הנאשם לתמוך באשתו הראשונה מבחינה כלכלית, יכול היה לעשות זאת גם כשהם גרושים.

14. בהקשר למתחם העונש ההולם אזכיר את המובן מאליו ואומר שברי שיש לקבוע מתחם עונש הולם קונקרטי בכל תיק בהתחשב בעבירה ובנסיבותיה הספציפיות, כך שבהחלט ייתכן שייקבע מתחם שונה מתיק לתיק על אף שמדובר בעבירה זוהי.

15. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין, ולאחר שקלול מכלול הנסיבות והשיקולים הרלוונטיים, מצאתי שיש לאמץ את מתחם העונש ההולם שנקבע בעניין אבו סקייק, דהיינו לקבוע שמתחם העונש ההולם את המעשה נע בין 7 ל-18 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. ברם כיוון שהמאשימה טענה למתחם שבין 6 חודשי מאסר ועד ל-18 חודשי מאסר לצד עונשים נלווים, וכיוון שאין בית המשפט משים עצמו קטגור יותר מהתובע, אאמץ את המתחם שהציעה המאשימה.

בהתחשב בכל האמור אני קובע **שמתחם העונש ההולם ינוע בין 6 ל-18 חודשי מאסר לצד מאסר על תנאי וקנס.**

16. לא מצאתי שקיימים במקרה זה שיקולים אשר מצדיקים סטייה מהמתחם, לחומרה או לקולה.

גזירת העונש המתאים לנאשם

17. בגזירת העונש המתאים לנאשם, רשאי בית המשפט להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** ולתת להן משקל, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.

בהתאם לכך נתתי דעתי לנסיבות הבאות:

א. **הפגיעה של העונש בנאשם;** על פי התסקיר, הנאשם שומר על יציבות תעסוקתית תוך דאגה לפרנסת משפחתו. ברי שאם תיגזר עליו תקופת מאסר ארוכה, תיפגע תעסוקתו ואפשר שיפוטרי ויאבד את פרנסתו והדבר יוביל לפגיעה בבני משפחתו הסמוכים על שולחנו. שירות המבחן המליץ להימנע משליחתו של הנאשם למאסר בין כותלי הכלא כדי למנוע הדרדרות במצבו על רקע יציבותו התעסוקתית, היעדר דפוסים עברייניים מושרשים באישיותו, והאפקט המלמד ומציב הגבולות של ההליך הפלילי שנוהל נגדו.

ב. **אי נטילת אחריות מלאה של הנאשם על מעשיו;** אף שהנאשם הודה בעובדות כתב האישום, הודאתו אינה מגלמת נטילת אחריות מלאה וחרטה כנה. אדרבה, הנאשם מצדיק את המעשה ותולה אותו בטובתה של אשתו הראשונה. עם זאת, שירות המבחן עמד על כך שכיום מבין הנאשם את חומרת המעשה ואת הפגיעה הרגשית והנפשית שגרם לאשתו ולילדיו. לפיכך אתן משקל מסוים, אך לא מלא, להודאתו של הנאשם.

ג. **עבר פלילי;** כפי שנחשף בדיון לנאשם הרשעות קומות שהתיישנו ונמחקו ועל כן לא התחשבתי בהן. לפיכך דינו של הנאשם לצורך תיק זה הוא כמי שעברו נקי.

ד. **מצבו הרפואי של הנאשם;** כעולה מהמסכים הרפואיים שהוגשו לעיוני סובל הנאשם מלחץ דם וסוכרת ומפגיעה ברגלו מתאונה, פגיעה שבגינה נותח. בהתחשב בכל אלה, בבואי לגזור את דינו של הנאשם, אתחשב גם במצבו הרפואי.

שיקול הרתעת הרבים

18. העבירות שבהן עסקין הן נפוצות ועד לאחרונה לא נאכפו באופן ממצה. על בית המשפט בפסיקותיו ליטול חלק מרכזי במיגור התופעה בדרך של הטלת ענישה שיש בה כדי להרתיע את הרבים ובכך למנוע עבירות דומות. לפיכך, מצאתי שיש צורך מוגבר לתת מענה לשיקול זה ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.

לאור כל האמור, סבורני שיש סיכוי של ממש שאם יגזר על הנאשם מאסר בפועל שלא בדרך של עבודות שירות יביא הדבר להרתעת אחרים. על כן וכדי לקדם שיקול זה, וברוח פסיקת בית המשפט העליון, החלטתי להחמיר עם הנאשם במובן זה שהמאסר שיוטל עליו לא יהיה בדרך של עבודות שירות.

העונש המתאים - סיכום

19. לאחר שנתתי דעתי לכלל הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה ומתוך התחשבות מיוחדת בהמלצת שירות המבחן על נימוקיה ובמצבו הבריאותי של הנאשם, הגעתי לכלל מסקנה שיש למקם את עונשו של הנאשם **ברף התחתון של מתחם העונש ההולם**, קרי, לגזור עליו 6 חודשי מאסר לצד מאסר על תנאי וקנס.

בקביעת גובה הקנס התחשבתי במצבו הכלכלי, המשפחתי והבריאותי של הנאשם.

סוף דבר

20. לאחר ששקלתי את רכיבי הענישה השונים - סוגם, מידתם והשפעתם ההדדית, החלטתי לגזור על הנאשם את העונשים כדלקמן:

א. **מאסר בן 6 חודשים.**

ב. **מאסר בן 5 חודשים שאותו לא יישא הנאשם אלא אם יעבור בתוך שלוש שנים מהיום את העבירה שבה הורשע, ויורשע בה בתוך התקופה או לאחריה.**

ג. **קנס בסך ₪ 5,000 או 25 ימי מאסר תמורתו.** הקנס ישולם בעשרה תשלומים שווים ורצופים. התשלום הראשון ישולם ביום 01.01.2023. יתר התשלומים ישולמו בכל אחד בחודש בתשעת החודשים העוקבים. אם לא ישולם תשלום במועדו תעמוד יתרת הקנס לפירעון מידי ותישא הפרשי הצמדה וריבית מיום התשלום המיועד ועד ליום התשלום המלא בפועל.

מזכירות בית המשפט תמציא את העתק גזר דין לשירות המבחן למבוגרים.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, ד' כסלו תשפ"ג, 28 נובמבר 2022, במעמד הצדדים.